

Databáza informácií o možnostiach pomoci deťom a rodinám a subjektom pôsobiacich v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, pomoci obetiam trestných činov v územnom obvode ÚPSVaR Rožňava

Syndróm CAN (Child Abuse & Neglect) predstavuje zložitý sociálny fenomén. Ide o súbor konkrétnych foriem neadekvátneho zaobchádzania s dieťaťom, ktoré vedú k nedostatočnému napĺňaniu jeho základných potrieb – potrieb biologických, emočných, pocitu bezpečia, istoty, a tým k závažnému narušeniu až trvalému poškodeniu vývoja, osobnosti, sebavedomia a medziludských vzťahov dieťaťa. Dieťa môže byť vystavené len jednej z foriem syndrómu CAN, častejšie sa však stretávame s kombináciou viacerých z nich, čím sa závažnosť aj hĺbka traumy prehĺbuje. Intenzita dopadu je o to vážnejšia, že väčšina foriem syndrómu CAN sa viaže na rodinné prostredie. Tým sa neguje základná bezpečnosť dieťaťa a úloha tých najbližších, ktorí majú chrániť jeho záujmy a naplňovať jeho základné potreby. Dieťa je ešte takmer úplne odkázané na starostlivosť rodičov a je na nich citovo závislé. V dôsledku toho je pocit istoty u týchto detí natoľko oslabený, že sa boja stratiť aj svoju nefunkčnú rodinu, napriek tomu, že je zdrojom ich utrpenia. Často až potom, keď dieťa dorastie do veku, kedy sa prehĺbuje vplyv rovesníkov a v jeho dôsledku sa prirodzene oslabuje vplyv rodiny, majú týrané deti možnosť porovnať svoju situáciu so situáciou iných. Toto poznanie vedie v niektorých prípadoch k tomu, že dieťa začne iniciatívne vyhľadávať pomoc a zmenu neprijateľných pomerov. Iným spúšťacím momentom pre vyhľadanie pomoci môže byť vnímanie narastajúceho ohrozenia mladšieho súrodenca. A teda nie obava o seba, ale až strach o druhého môže viesť dieťa k verbalizovaniu svojich pocitov a problémov.

Treba zdôrazniť, že prevencia je tým účinnejšia, čím skôr sa realizuje. Máme na mysli prevenciu, ktorá je súčasťou ochranných opatrení a zahŕňa predovšetkým predchádzanie násillia, ale aj zabraňovanie už prebiehajúcemu násilliu a predchádzanie dlhodobých následkov na zdraví dieťaťa.

Týranie, zanedbávanie a zneužívanie maloletých detí

Fyzické týranie :

„Telesné (fyzické) týranie maloletej osoby je násillné, úmyselné konanie rodičov alebo iných osôb, ktorého dôsledkom je telesné utrpenie, poškodenie zdravia, fyzické zranenie alebo smrť dieťaťa, alebo vedomé nezabránenie fyzického týrania dieťaťa inou osobou. Jedná sa o násillie voči deťom, ktoré nemá charakter nehody a má za následok telesné utrpenie, poškodenie zdravia, poranenie alebo smrť dieťaťa. Za telesné týranie dieťaťa je zodpovedný aj ten, kto je týraniu prítomný a nezabráni mu, alebo aj osoba zodpovedná za dieťa, ktorá vedome alebo z nedbalosti zlyhá pri prevencii pred úrazom, poškodením zdravia dieťaťa“

Psychické týranie

Psychické týranie detí zahŕňa také správanie osôb, ktoré nepriaznivo pôsobí na psychický, citový vývoj a správanie dieťaťa. Psychickým týraním rozumieme opakované ubližovanie dieťaťu zo strany rodičov alebo iných osôb opakovaným odmietaním dieťaťa, ponižovaním, zastrášaním, obmedzovaním jeho slobody pohybu a kontaktov s okolím, zneužívaním vo svoj prospech, učením názorov a spôsobov správania, ktoré odporuje morálke spoločnosti.

Pre psychické týranie je charakteristické opakovanie deja, napr. opakované nadávanie, ponižovanie, vyhrážanie, vyčítanie“.

Sexuálne zneužívanie (Child Sexual Abuse v skr. CSA):

V roku 1992 Rada Európy definovala sexuálne zneužívanie ako neadekvátne vystavovanie dieťaťa sexuálnym aktivitám, sexuálnemu kontaktu, sexuálnemu správaniu a činnosti. Sexuálne zneužívanie zahŕňa akékoľvek sexuálne dotýkanie, pohlavný styk, alebo sexuálne vykorisťovanie dieťaťa kýmkoľvek, komu bolo dieťa zverené do starostlivosti, alebo kýmkoľvek, kto sa s dieťaťom dostal do nejakého styku. K sexuálnemu zneužívaniu maloletej osoby patrí aj účasť maloletých osôb na exhibícii, zhotovovaní videozáznamov, fotografovaní a audiopornografií.

Zanedbávanie:

Ide o nevšímavosť rodičov voči prirodzeným prejavom a potrebám dieťaťa telesného alebo duševného charakteru, v dôsledku čoho pojem zanedbávaného dieťaťa splyva s pojmom deprimovaného dieťaťa, resp. dieťaťa vystaveného nebezpečenstvu psychickej deprivácie. Postavenie zanedbávaného dieťaťa je veľmi zložitá tak z hľadiska aktuálnej situácie, ako aj perspektívy jeho vývoja. Jednoznačne však platí, že rodičmi zanedbávané dieťa - či je už zanedbávané v plnom rozsahu, alebo len v niektorých smeroch - je vystavené nepredstaviteľnému násiliu, ktoré svojím dopadom prevyšuje násilie navodzované jeho telesným týraním.

V zmysle § 7 Zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 305/2005 Z. z.) je každý povinný upozorniť orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na porušovanie práv dieťaťa.

Ak je orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately upozornený na použitie hrubých alebo ponižujúcich foriem zaobchádzania a foriem trestania dieťaťa, alebo ak pri výkone opatrení podľa tohto zákona zistí ich použitie rodičom alebo osobou, ktorá sa osobne stará o dieťa, je povinný v závislosti od ich povahy a závažnosti uplatniť niektoré z opatrení podľa tohto zákona.

V zmysle § 8 Zákona č. 305/2005 Z.z. dieťa má právo požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, iný štátny orgán, ktorý je príslušný podľa osobitných predpisov chrániť práva a právom chránené záujmy dieťaťa, zariadenie, obec, vyšší územný celok, akreditovaný subjekt, školu, školské zariadenie alebo poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

***Dieťa má právo požiadať o pomoc pri ochrane svojich práv aj bez vedomia rodičov alebo osoby, ktorá sa osobne stará o dieťa.** Tým nie sú dotknuté práva a povinnosti rodičov vyplývajúce z rodičovských práv a povinností a práva osoby, ktorá sa osobne stará o dieťa.*

V zmysle § 9 Zákona č. 305/2005 Z.z. rodič a osoba, ktorá sa osobne stará o dieťa, majú právo pri výkone svojich práv a povinností požiadať o pomoc orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, iný štátny orgán, ktorý je príslušný podľa osobitných predpisov chrániť práva a právom chránené záujmy dieťaťa, zariadenie, obec, vyšší územný celok, akreditovaný subjekt, školu, školské zariadenie a poskytovateľa zdravotnej starostlivosti; tieto orgány a akreditovaný subjekt sú povinné rodičovi a osobe, ktorá sa osobne stará o dieťa, túto pomoc poskytnúť v rozsahu svojej pôsobnosti.

*V prípade akéhokoľvek podozrenia na týranie, zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa je potrebné bezodkladne sa obrátiť na príslušný úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vykonáva opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Ak riešenie starostlivosti o dieťa neznesie odklad opatrenia v zmysle § 26 a § 27 zákona č. 305/2005 Z.z. vykonávajú v pôsobnosti ÚPSVaR Rožňava zamestnanci Oddelenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately nepretržite na telefónnom čísle **0915 921 287**.*

*Rovnako je možné nahlásiť podozrenie z týrania, zneužívania alebo zanedbávania dieťaťa na linku Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava: **0800 191 222**. Pri využití tejto možnosti je nevyhnutné poskytnúť Ústrediu PSVaR aspoň základné údaje o dieťati, aby mohol byť kontaktovaný príslušný úrad v mieste bydliska dieťaťa.*

Trestný čin alebo podozrenie z trestného činu týrania, zneužívania lebo zanedbávania dieťaťa je potrebné ohlásiť orgánom činným v trestnom konaní (tiesňové volanie na č. 112, 158).

Databáza spolupracujúcich subjektov

Štátne zariadenia a neakreditované subjekty zaoberajúce sa deťmi a mládežou v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávy aj štátu

1. Detský domov Dobšiná
2. Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Rožňave
3. Centrum voľného času v Rožňave
4. Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Rožňave

Akreditované subjekty

1. Krízové stredisko Dominika n.o., Rožňava

Iné neštátne spolupracujúce subjekty (pr. AA-kluby, Kluby obetí násilia alebo iné občianske združenia)

1. *PhDr. Valéria Hrubejová, klinický psychológ*
2. *Mgr. Renáta Debnáriková, klinický psychológ*
3. *Arcidiecézna charita Košice, sídlo Rožňava – špecializovaná sociálna poradňa*
4. *Diecézna charita Rožňava*
5. *ESCAPE - Združenie Anonymných alkoholikov Rožňava*
6. *Domka – Združenie saleziánskej mládeže, stredisko Rožňava*

Dátum aktualizácie: 26.06.2015